

Joyce Roodnat

De hyena's kijken neer op lezertjes

In het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam zie ik *Faust*. Zwijgende film uit 1926. Maar nostalgie hoeft niet, want hij krijgt een gezegende opdonder van de muziek die Willem Breuker ervoor componeerde. Het Ensemble Klang voert het uit als een koortsdroom. We zien een archaisch stadje, het ligt lam door de pest, maar de inwoners willen „leven en genieten”. Ze eisen een oplossing, zeg maar een vaccin, van de alchemist Faust. Die gooit het op een akkoordje met Mephisto, satan en gentleman.

Prachtig, antiek en actueel. Daar ga ik deze week lekker over schrijven, denk ik. Maar dan zie ik op tv Arjen Lubach, die het schoolvak 'begrijpend lezen' aankaart. En ik kan aan niks anders meer denken.

Vroeger heette het 'samenvatting'. Dor vak, maar het was te doen. Je moest de essentie van een tekst bondig oplepelen - wat alleen lukt als je het begrijpt. Intussen is dat 'begrijpend lezen' uitgebouwd tot iets waar 60 procent van het vak Nederlands aan wordt besteed. En het gaat niet om het begrijpen van de romans van Thomas Rosenboom, maar de post van gemeente, Rijk en belastingdienst. Het is net levertraan. Slik nou maar. Het is smerig, maar het is goed voor je.

Het is helemaal niet goed voor je. 'Begrijpend lezen' is vergif, het bestrijdt iedere lust tot lezen. Maar er is meer. Ik zal paranoïde zijn, maar ik vermoed opzet van onderwijstheoretici die het erop houden dat gezonde jongens en meisjes lezen verafschuwen. Hoe kan het anders dat, tegenover die 60 procent lestijd voor begrijpend lezen, maar 9 procent is ingeruimd voor literatuuronderwijs? Tja, als je lezen toch al iets voor softies vindt, moeilijk gedoe, elitaire aanstellerij, dan belandt het allicht in de marge.

De jeugd wil niet lezen, is het idee. Klopt. De jeugd wil ook geen sommen maken, maar dat moeten ze nou weer wél. En anders dan met die sommen, gingen ze massaal uit vrije wil dikke boeken lezen. Over Harry Potter. Bestudeer hoe dat werkt, zou ik zeggen, en ontwikkel een lesmethode die de lust tot lezen aanspreekt. Want lezen traint de hersens en voedt het hart. Het verrijkt het leven en vergemakkelijkt het bestaan.

Maar bij het ministerie van Onderwijs kijken ze neer op lezen en literatuur, en daar wordt naar gehandeld. Samen met die onderwijstheoretici zou ik ze nu het liefste vergelijken met Mephisto uit *Faust*, maar dat lukt me niet. Ik denk aan ze en zie het roedel hyena's in Disney's *Lion King*.

Intussen is het vak Nederlands gegarandeerd impopulair en holt de leesvaardigheid achteruit. En maar volhouden dat lezen nu eenmaal niks is voor Nederlandse kinderen. Ze lezen niet, dus de leerkrachten moeten ze er maar niet mee lastig vallen. Zelfs niet als ze het willen.

Walt Disney: The Lion King - de hyena's.

BEELD THE WALT DISNEY COMPANY

Ling Zhi Helicopters van Huang Yong Ping ((1954-2019) in Leidschenveen-Ypenburg

Drie paddenstoelen landen op Ypenburg

INTERVIEW **OPENBARE RUIMTE** Drie beelden van de vorig jaar overleden Huang Yong Ping bekronen de nieuwe Haagse wijk Leidschenveen-Ypenburg. „Kunst moet altijd iets bevatten wat niet meteen duidelijk is”, zei hij in zijn laatste interview.

Door onze medewerker **Sandra Smets**

In het Haagse stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg zagen de hondenuitlaters en andere bewoners vorige maand een wonderlijk gezelschap verschijnen: drie grote glimmende paddenstoelen aan de kop van de Rijswijkse Landingslaan, het kaarsrechte kanaal waar ooit vliegveld Ypenburg lag. De drie silhouetten steken grillig af tegen de veel strakkere gevelrij-

en. Vergeleken met klassieke beeldhouwkunst lijkt het een zwammige versie van de Laocoöngroep, maar kom dichterbij en het sci-fi-gehalte neemt toe. Dan blijken er helikopterbladen te prijken op het drietal dat als een strakke formatie komt aanvliegen. Alleen, wat is dit voor eskader?

Zo had de Parijs-Chinese kunstenaar Huang Yong Ping (1954-2019) het een paar jaar geleden aan de bewoners ge-

FOTO GERRIT SCHREURS, COURTESY STROOM DEN HAAG

bracht: „Stel je voor, drie paddenstoelhelikopters die erbij staan alsof ze net zijn geland.”

De commissie van bewoners en kunstexperts zei unaniem ja. Komende zondag wordt het kunstwerk officieel onthuld: de *Ling Zhi Helicopters*, in aanwezigheid van familie en de Haagse wethouder Van Asten.

De opdracht werd gegeven in 2016, toen de gemeente Den Haag met een groot en iconisch kunstwerk de voltooiing van de wijk wilde markeren. Bouwbedrijven stelden de benodigde vier ton beschikbaar, kunstcentrum Stroom als gemeentelijk adviseur voor kunst in de openbare ruimte ging de kar trekken. Uit drie kunstenaars werd Huang gekozen, die de productie uitbesteedde aan het bedrijf Anything is Possible in Abcoude. Vorig jaar juni reisde hij daarheen om de vorderingen te aanschouwen en die aanblik deed hem deugd, vertelde Huang Yong Ping toen in de loods. Hij was een kleine tengere man die zacht en bedachtzaam sprak, tussen de twee toen al voltooide reuzenpaddenstoelen. Later bleek dit zijn laatste interview, hij overleed onverwacht vier maanden later.

Waterstrook

Wat vond Huang van Ypenburg toen hij er was gaan rondkijken? „Het was complex.

Kunstenaar **Huang Yong Ping** toont in 2017 in Stroom in Den Haag een model van zijn 'Ling Zhi Helicopters'.

FOTO WINEKE VAN MUISWINKEL, COURTESY STROOM DEN HAAG

”
Artistiek gezien zijn
het ready mades

Ik begreep niet direct wat ik er kon doen. Pas toen ik de plek zag, kwam het idee. Ik zag dat een lange waterstrook was aangelegd en vroeg waarom dat was. Toen hoorde ik dat het een voormalige landingsbaan was, van het vliegveld dat er is geweest. Dat vond ik interessant en ik wilde een kunstwerk ontwerpen dat daar een relatie mee had.”

Zo kwam hij op het idee van paddenstoelen. „Ling zhi is een Chinese paddenstoelsoort die veel groeit op afgelegen plekken, in bergen. Het is een levend organisme dat groeit uit andere organismen, bijvoorbeeld op bomen. Het heeft in het taoïsme en in de Chinese geneeskunde veel betekenis. Als medicijn zou het je leven verlengen, in het taoïsme is het een wat mythisch symbool van het bereiken van eeuwigheid. Het sprak me aan om dat naar Nederland te brengen.”

Via de helikopters herinnert het kunstwerk aan het vliegveld dat onder meer een belangrijke rol heeft gespeeld in de Tweede Wereldoorlog - sporen van een verleden waar je weinig van ziet in de nieuwe woonwijk tussen Den Haag en Zoetermeer. Dat hier deze vreemdelingen komen aanvliegen, vond Huang een mooie symboliek. „Ze komen uit het oosten en zijn verplaatsbaar, ling zhi hebben namelijk geen wortels. Ze zijn letterlijk ontworteld, net als vluchtelingen. Dat is een belangrijk thema, contact tussen culturen en het bestaan van vluchtelingen. Ik ben zelf ook een immigrant. Wat zijn je wortels en kun je opnieuw wortelen, dat zijn terugkerende vragen. Veel landen doen nu aan zelfbescherming, eigen volk eerst. Als kunstenaar wil ik het internationale benadrukken. Dat is belangrijk voor de toekomstige maatschappij. Die moet meer open zijn.”

Magiciens de la terre

Wortels en ontworteling, een thema in dit beeld, werden in het gesprek een terugkerende metafoer. Huang wees daarmee ook op hoe je als kunstenaar put uit wat je kent en wie je bent. Kan een opdracht als deze ook een inspiratiebron zijn, een nieuwe wortel? „Ja. Dat de gemeente mij vroeg, is een grote kans voor mij, alsof ik een nieuwe weg insla. Kunstenaars moeten gevraagd worden, anders is het een moeilijk vak.”

Over opnieuw wortelschieten kon Huang meepraten. Hij behoorde in de jaren tachtig in China tot de Xiamen Dada-beweging, die tegen de gevestigde orde aanschopte. Toen hij in 1989 in Parijs werd uitgenodigd voor de spraakmakende tentoonstelling *Magiciens de la terre* vonden de protesten plaats op het Tiananmenplein, en is hij in Parijs gebleven. Sindsdien is hij uitgenodigd voor de internationaal belangrijke manifestaties. Zo vulde hij het Grand Palais in 2016 met een grote installatie van containers en een reusachtig skelet van een voorwereldse slang met opengesperde kaken.

Rond die tijd had Stroom al meerdere kleinere kunstwerken gerealiseerd in Leidschenveen-Ypenburg, dat nog bekroond zou worden met een beeld van internationale allure. Het moest passen in het rijtje van James Turrells *Hemels Gewelf* en Vito Acconci's *Park in het Water*, de andere grote Haagse buitenkunstwer-

ken. Huang's beeldengroep is uniek voor de stad, maar ook voor zijn eigen oeuvre. We zullen nooit weten of deze ling zhi een terugkerend motief hadden kunnen worden, aangezien hij in oktober 2019 overleed. Voor Stroom was dat op zijn minst een ingewikkelde situatie. In overleg met zijn weduwe, de kunstenaar Shen Yuan, is besloten om de opdracht voort te zetten.

Dat kon doordat Huang vorig jaar in Abcoude de resterende technieken, details en materialen had goedgekeurd. Er lagen messing platen voor de onderkanten van de hoeden, koper voor de rest van de paddenstoelen. Anything is Possible had conform zijn naam een procédé ontwikkeld om de platen op een kunststof ondergrond te lijmen en slaan. Het messing en rode koper zullen langzamerhand bruin worden, legde Huang uit, de kleur van echte ling zhi. Of iets groener daar waar de honden hun behoefte doen, dat vond hij ook oké. „Over twintig jaar is het een ander beeld. Groeien zullen ze niet meer doen, verkleuren wel. Het bruin contrasteert met die staalkleurige helikopterbladen, die gaan bewegen. Een soort Nederlandse windmolens”, glimlachte Huang.

Nu staan die in het groen naast het skatepark, afstekend tegen de voorbijtrekkende wolkenluchten. Bij wind kunnen de rotorbladen inderdaad een beetje bewegen - in meerdere opzichten veranderlijke beelden. Zo beoogde Huang een spel met contrasten en tegenstrijdigheden, ook doordat de schachten en hoeden allemaal wat verschillen. „Er is er niet een die op de ander lijkt, ze groeien een beetje op een vreemde wijze. Je koopt ze in China in de apotheek, ik heb een hele berg gekocht en er drie uitgekozen. Ik hoefde het niet te ontwerpen, het zijn nauwkeurige portretten. Artistiek gezien zijn het ready mades.”

Vrede en agressie

Toch zijn die nauwkeurige portretten eerder surrealistisch dan realistisch. Dat komt doordat Huang ze tot ruim zes meter heeft opgeblazen, met daarop rotorbladen die juist niet zijn vergroot: tien meter doorsnede is een redelijk gangbaar formaat. Die combinatie sprak hem aan. „De ling zhi vertegenwoordigen iets mythisch, maar de helikopter is agressief en heeft een link met de oorlog. Die twee elementen zitten vaak bij elkaar in mijn werk: traditie en modern, of vrede en agressie. Dat is het voordeel van een kunstenaar zijn, die kan dingen bijeen zetten die niet bijeen horen. Het publiek zal misschien denken dat het paraplu's zijn of dat ze echt kunnen opstijgen. Kunst is open voor iedereen”, zei Huang en verhief zijn handen - het is niet aan hem wat mensen erin zien.

Wilde hij wellicht ook iets onduidelbaars toevoegen zodat je wel moet nadenken over wat het voorstelt? „Zelfs in China waar ze deze paddenstoel wel kennen, zouden ze deze beelden nog niet begrijpen. Een kunstwerk moet altijd iets bevatten wat niet meteen duidelijk is. Kunst is geen decoratie.”

Huang Yong Ping: 'Ling Zhi Helicopters'

Locatie: Kop van de Rijswijkse Landingslaan, Leidschenveen-Ypenburg. Vanaf 4 okt. Inl: Stroom, Den Haag (stroom.nl)